

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ч А С Т И Н А І І

УДК 351.74:342.57 (063)
ББК 67.9 (4Укр.) 301.163я73
А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою Прикарпатського юридичного інституту
Львівського державного університету внутрішніх справ,
протокол № 12 від 07 червня 2011 р.*

За загальною редакцією
кандидата юридичних наук, доцента **Бучка М. Б.**
кандидата юридичних наук, доцента **Басистої І. В.**

А 43 **Актуальні проблеми нормативно-правового забезпечення діяльності та професійної підготовки працівників правоохоронних органів** (м. Івано-Франківськ, 15-16 квітня 2011 р.). Частина II. – Івано-Франківськ: «Тіповіт», 2011. – 206 с.

До збірника увійшли наукові статті провідних науковців, викладачів, практичних працівників та ад'юнктів, в яких розглядаються проблеми нормативно-правового забезпечення службової діяльності працівників ОВС, забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення Євро-2012, проблеми вдосконалення української державності.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

УДК 351.74:342.57 (063)
ББК 67.9 (4Укр.) 301.163я73

Вивчення поглядів з цієї проблеми має безпосереднє значення для вирішення питання правильного формулювання в сучасних нормативних актах правового статусу природних ресурсів виключної (морської) економічної зони.

Література:

1. Бартошек М. Римское право. Понятия, термины, определения / Бартошек М. – М.: Юрид. лит., 1989. – 447 с.
2. Перетерский И. С. Всеобщая история государства и права. Древний Рим: учеб. для юрид. инст. Ч.1/ Перетерский И. С. – [Вып. III]. – М., 1945. – 190 с.
3. Молодцов С. В. Международно-правовой режим открытого моря и континентального шельфа / Молодцов С. В. – М.: Издат-во Акад. наук СССР, 1960. – 348 с.
4. Войтоловский Г. К. Стратегия рыболовства / Войтоловский Г. К. – М., 1988. – 116с.
5. Океан, техника, право / [отв. ред. Лазарев М. И., Сперанская Л. М.] – М.: Юрид. лит., 1972. – 230 с.
6. Международный район дна Мирового океана. Проблемы использования ресурсов и пространств / [под ред. Л. Л. Любимова]. – М., 1980. – С. 93-106.
7. Яковлев И. И. Международный орган по морскому дну / Яковлев И. И. – М.: Международные отношения, 1986. – 160 с.
8. Колоднин А. Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / Колоднин А. Л. – М., 1973. – 232 с.

Грицан Ольга Анатоліївна,

канд. юрид. наук, доц. каф. господар. та екологічного права
Прикарпатського юрид. інституту ЛьвівДУВС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТИ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ПІДЗЕМНИХ ВОД

Важливу роль в економічному механізмі охорони довкілля відіграють загальнообов'язкові платежі за спеціальне природокористування. Прийнятий нещодавно Податковий кодекс України (далі – ПК України) став першим актом законодавства, у якому об'єднано та систематизовано норми щодо сплати екологічного податку, а також зборів за користування земельними, мінеральними, водними та лісовими ресурсами в Україні. Проте складність у визначенні правового режиму деяких природних ресурсів зумовила дискусійність окремих положень ПК України. Мова йде, зокрема, про справляння платежів за користування підземними водами.

Відповідно до положень Водного кодексу України (далі – ВК України), підземні води – це води, що знаходяться нижче рівня земної поверхні в товщах гірських порід верхньої частини земної кори в усіх фізичних станах. Підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання, відносяться до водних об'єктів загальнодержавного значення, а ті, що не можуть бути джерелом централізованого водопостачання – до місцевого значення [1]. Забір води з водних об'єктів є різновидом спеціального водокористування і потребує відповідного дозволу. З метою стимулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів ВК України, поряд з екологічним податком за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, встановлює збір за спеціальне використання води.

Відповідно до ст. 14.1.67 ПК України [2] збір за спеціальне використання води – це загальнодержавний збір, який справляється за спеціальне: а) використання води водних об'єктів; б) використання води, отриманої від інших водокористувачів; в) використання води без її вилучення із водних об'єктів для потреб гідроенергетики і водного транспорту; г) використання вод для потреб рибництва.

Проте ПК України, встановлюючи збір за спеціальне використання підземних вод, одночасно ототожнює їх із корисними копалинами. Так, відповідно до ст. 14.1.91 ПК України корисні копалини – це природні мінеральні утворення органічного і неорганічного походження у надрах, у тому числі будь-які підземні води, а також техногенні мінеральні утворення в місцях видалення відходів виробництва та втрат продуктів переробки мінеральної сировини, які можуть бути використані у сфері матеріального виробництва і споживання безпосередньо або після первинної переробки. Виходячи з цього, видобування підземних вод розцінюється як користування надрами для видобування корисних копалин, за що у ПК України передбачається окремий вид платежів.

У законодавстві про надра підземні води також доволі часто розглядаються як різновид корисних копалин. Незважаючи, що Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» у ст. 39 визначає підземні води та корисні копалини як різні природні ресурси [3], у Переліку корисних копалин загальнодержавного значення зустрічаємо мінеральні (лікувальні, лікувально-столові та природні столові), питні (для централізованого та нецентралізованого водопостачання), промислові, теплоенергетичні та технічні води [4]. Містять принципові відмінності законодавчі визначення понять «родовище корисних копалин» та «родовище підземних вод». Відповідно до ч. 2 ст. 5 Кодексу України про надра [5], родовища корисних копалин – це нагромадження мінеральних речовин в надрах, на поверхні землі, у джерелах вод та газів, на дні водоймищ, які за кількістю, якістю та умовами залягання є придатними до промислового використання. Родовища питних, технічних, мінеральних або теплоенергетичних підземних вод законодавство визначає не як родовища корисних копалин, а як *водні об'єкти у надрах* з підрахованими експлуатаційними запасами і просторово визначеними межами, у яких утворилися сприятливі умови для видобування і використання відповідно питних, технічних, мінеральних або теплоенергетичних вод [6]. Видобування підземних вод передбачає одержання спеціального дозволу на користування надрами відповідно до ст. 19 Кодексу України про надра.

Слід зазначити, що цілковите ототожнення підземних вод і корисних копалин є не зовсім прийнятним з точки зору гірничої науки. За ступенем мінералізації води прийнято поділяти на прісні (до 1%), солонуваті (1-25%), з морською солоністю (25-50%) та розсоли (вище 50%) [7, с. 519]. Лише мінеральні, теплоенергетичні та промислові води (розсоли) у гірничій науці розглядаються як корисні копалини [7, с. 573-574], прісні підземні води до них не відносять. Раніше зазначена особливість враховувалася податковим законодавством при встановленні платежів за видобування підземних вод. Так, відповідно до Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин (втратив чинність у зв'язку прийняттям ПК України) об'єктом оподаткування визначалися виключно обсяги видобутих термальних, промислових та мінеральних підземних вод [8]. За видобуті прісні підземні води встановлювався збір за спеціальне використання водних ресурсів [9].

Положення гірничої науки враховуються у законодавстві іноземних держав. Відповідно до Геологічно-гірничого закону Республіки Польща [10] корисними копалинами вважаються лише розсоли, лікувальні та термальні води. Перелік родовищ таких підземних вод визначається урядом шляхом прийняття відповідного розпорядження. Відповідно до

Водного закону Республіки Польща [11], його дія не поширюється на правовідносини, врегульовані Геологічно-гірничим законом, зокрема щодо пошуку та розвідки підземних вод, користування розсолами, лікувальними та термальними водами (ст. 8).

У ст. 337 Податкового кодексу Російської Федерації, у класифікації корисних копалин, зустрічаємо лише підземні води, що містять корисні копалини (промислові води) та (або) природні лікувальні ресурси (мінеральні води), а також термальні води. Саме щодо них справляється податок за видобування корисних копалин. За видобування прісних підземних вод справляється лише водний податок відповідно до глави 25.2. Податкового кодексу РФ.

На відміну від загальноприйнятої практики, новий ПКУ зобов'язує природокористувачів, що здійснюють видобування прісних підземних вод, сплачувати не лише збір за спеціальне водокористування, але й плату за користування надрами з метою видобування корисних копалин. Відповідно до ст. 325.2 ПК України розмір ставки збору за спеціальне використання підземних вод відрізняється залежно від регіону, де воно здійснюється. Найвищу ставку встановлено у Богородчанському, Верховинському, Долинському, Косівському, Надвірнянському та Рожнятівському районах Івано-Франківській області (67,42 грн. за 100 м³), найнижчу – у Закарпатській області (28,32 грн. за 100 м³). Ставки плати за користування надрами визначені у ст. 363.9 ПК України і диференціюються залежно від виду корисної копалини. Для прісних підземних вод вона становить 5,36 грн. за 100 м³ видобутих вод.

Зазначене свідчить про дворазове оподаткування одного і того ж самого об'єкта оподаткування різними загальнообов'язковими платежами. Одним із можливих шляхів розв'язання цієї проблеми вбачається повернення до тієї практики оподаткування видобутку підземних вод, що існувала до прийняття ПК України, а саме – справляння за видобування прісних підземних вод виключно збору за спеціальне використання води.

Література:

1. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – Т.1. – С.9. – Ст. 3248.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
4. Про затвердження переліків корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 1994 року № 827 // ЗП України. – 1995. – № 2. – Ст. 42.
5. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.
6. Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ мінеральних підземних вод: Наказ Державної комісії по запасах корисних копалин при Міністерстві охорони навколишнього природного середовища України від 14 березня 2002 року № 32 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 14. – С. 455. – Ст. 787; Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ питних і технічних підземних вод: Наказ Державної комісії по запасах корисних копалин при Комітеті України з питань геології та використання надр від 4 лютого 2000 року № 23 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 10. – С. 48. – Ст. 388; Про затвердження Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ теплоенергетичних підземних вод: Наказ Державної комісії по запасах корисних копалин при Міністерстві охорони навколишнього природного середовища України від 7 червня 2007 року № 182 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 47. – С. 223. – Ст. 1957.
7. Мала гірнича енциклопедія: в трьох томах / [за ред. В. С. Білецького]. – Донецьк: Донбас, 2004. – Т.1: А-К. – 640 с.
8. Про затвердження базових нормативів плати за користування надрами для видобування корисних копалин та Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 вересня 1997 року № 1014 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 38. – Ст. 8.
9. Про затвердження інструкції про порядок обчислення і справляння збору за спеціальне використання водних ресурсів та збору за користування водами для потреб гідроенергетики та водного транспорту: Наказ Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства економіки України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 1 жовтня 1999 року № 231/539/118/219 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 42. – Ст. 285.
10. Prawo geologiczne i gornicze: Ustawa z 4 lutego 1994 roku // Dziennik Ustaw z 1994 roku. – Nr. 27. – Poz. 96.
11. Prawo wodne: Ustawa z 18 lipca 2001 roku // Dziennik Ustaw z 2001 roku. – Nr 115. – Poz. 1229.
12. Налоговый кодекс Российской Федерации от 5 августа 2000 года // Собрание законодательства РФ. – 2000. – № 32. – Ст. 3340.

Романюк Михайло Зіновійович,

старший викладач каф. господар. та екологічного права
Прикарпатського юрид. інституту ЛьвівДУВС

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Аналізуючи правовий режим тієї чи іншої категорії земель, необхідно чітко визначити склад цих земель, на які даний правовий режим поширюється. Така необхідність набуває особливої актуальності при дослідженні правового режиму земель оборони.

Згідно із ст. 77 Земельного кодексу України (далі – ЗК України) та ст. 1 Закону України «Про використання земель оборони» землями оборони визнаються землі, надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України [1, 2].

Однак законодавець чітко не визначає переліку військових формувань, що використовують землі оборони для розміщення та постійної діяльності.

Згідно з п. 6 статті 1 Закону України «Про оборону України» військово формування – це створена відповідно до законодавства України сукупність військових об'єднань, з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності і недоторканності в разі збройної агресії, збройного конфлікту, чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій [3].

Відповідно до наведених ознак військовими формуваннями в Україні, крім Збройних Сил України, є також Державна прикордонна служба України, Служба Безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України, війська цивільної оборони України, Державна спеціальна служба транспорту тощо.

Ткаченко В. М. ПРИНЦИПИ ХРИСТИЯНСТВА ЯК МОРАЛЬНІ ОСНОВИ ЗАРОДЖЕННЯ ІДЕЙ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПОГЛЯДАХ ПЕТРА МОГИЛИ	123
Тімашова В. М. УКРАЇНА «ПРИРЕЧЕНА» НА ФЕДЕРАЦІЮ (ЧИТАЮЧИ «ДВІ РУСЬКІ НАРОДНОСТІ» М. КОСТОМАРОВА)	125

СЕКЦІЯ ІХ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Вітовська І. В. ПОДІЛ МОРСЬКОГО ПРОСТОРУ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВИКОРИСТАННЯ ВИКЛЮЧНОЇ (МОРСЬКОЇ) ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ	127
Грицан О. А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЛАТИ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ПІДЗЕМНИХ ВОД	128
Романюк М. З. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ ОБОРОНИ УКРАЇНИ	129
Кургаєва І. С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	131
Казанчук І. Д. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОПТИМІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ В СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.	133
Острогляд О. В. ПРИНЦИПИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗГІДНО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	135
Чалчинський В. І. ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	137

СЕКЦІЯ Х

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА УКРАЇНСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

Шевченко А. Є., Ситник О. М. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УСРР (УРСР) В 1920-1930-х РОКАХ І ЙОГО ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІЛІЦІЇ	139
Братасюк М. Г. ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ЯК КОНСТИТУЦІЙНА ЗАСАДА ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	141
Мішина Н. В. СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ І КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	143
Макарук І. В. ДІЯЛЬНІСТЬ МІЛІЦІЇ ТА КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ГРОМАДЯН	145
Бойчук В. М. МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: МОРАЛЬНІ І ПРАВОВІ АСПЕКТИ	148
Чернега Р. Т. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ТЕРМІНІВ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ	151
Гурковський М. П. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ»	152
Француз-Яковець Т. А. ПОВНОВАЖЕННЯ ПАЛАТ БІКАМЕРАЛЬНИХ ПАРЛАМЕНТІВ У СФЕРІ БЮДЖЕТНО-ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ	153
Словська І. Є. ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ	155
Гайовий В. І. ПІЛЬГИ ПОЧЕСНИМ ГРОМАДЯНАМ МІСТА: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	157
Сеник П. Р. ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РЕФЕРЕНДУМ	159
Лутчин Т. КОНСТИТУЦІЙНИЙ УСТРІЙ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ В ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТАХ ДЕМОКРАТИЧНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	160
Братасюк В. М. ПРАВОВА ОСОБИСТІТЬ ЯК ПЕРШОНАЧАЛО ПРАВОВОГО ЖИТТЯ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ ПІДХІД	162